SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 26. marca 2009 *

V zadevi C-113/07 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, vložene 23. februarja 2007,

SELEX Sistemi Integrati SpA s sedežem v Rimu (Italija), ki jo zastopajo F. Sciaudone, R. Sciaudone in D. Fioretti, odvetniki,

pritožnica,

drugi stranki v postopku sta

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata V. Di Bucci in F. Amato, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka na prvi stopnji,

* Jezik postopka: italijanščina.

Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol), ki jo zastopata F. Montag in T. Wessely, odvetnika,

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, K. Schiemann, P. Kūris (poročevalec), L. Bay Larsen, sodniki, in C. Toader, sodnica,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. maja 2008,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 3. julija 2008

izreka naslednjo

Sodbo

1 Družba SELEX Sistemi Integrati SpA (v nadaljevanju: Selex) s pritožbo zahteva razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 12. decembra 2006 v zadevi SELEX Sistemi Integrati proti Komisiji (T-155/04, ZOdl., str. II-4797, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je navedeno sodišče zavrnilo predlog za razglasitev ničnosti oziroma za spremembo odločbe Komisije Evropskih skupnosti z dne 12. februarja 2004, s katero je bila zavrnjena pritožba pritožnice v zvezi s tem, da je Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol) kršila določbe Pogodbe ES s področja konkurence (v nadaljevanju: sporna odločba).

I – Dejansko stanje

2 Družba Selex od leta 1961 deluje v sektorju sistemov za vodenje zračnega prometa. Pri Komisiji je 28. oktobra 1997 vložila pritožbo na podlagi člena 3(2) Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve uredbe o izvajanju členov [81] in [82] Pogodbe (UL 1962, 13, str. 204), s katero je zatrjevala zlorabo prevladujočega položaja in izkrivljanje konkurence, za kar naj bi bil odgovoren Eurocontrol.

3 V tej pritožbi je bilo navedeno, da je ureditev pravic intelektualne lastnine – ki se nanašajo na pogodbe o razvoju ter nakup prototipov novih sistemov in opreme, namenjenih uporabi na področju vodenja zračnega prometa, ki jih je sklenil Eurocontrol – v proizvodnji sistemov, ki so potem predmet standardizacije te organizacije, vzpostavljala dejanske monopole. V pritožbi je bilo navedeno tudi, da je bil ta položaj še toliko nevzdržnejši, ker Eurocontrol pri nakupu teh prototipov ni upošteval načel transparentnosti, dostopnosti in nediskriminacije. Poleg tega je bilo

v pritožbi navedeno, da so bila zaradi pomoči, ki jo Eurocontrol zagotavlja nacionalnim upravam na njihovo zaprosilo, podjetja, ki so dobavila prototipe, v posebej ugodnem položaju glede na svoje konkurente v postopkih javnih razpisov, ki so jih organizirali nacionalni organi za nakup opreme.

4 Komisija je s sporno odločbo zavrnila pritožbo. Potem ko je menila, da pravila Skupnosti s področja konkurence načeloma veljajo za mednarodne organizacije, če je zadevne dejavnosti mogoče opredeliti kot gospodarske, je naprej trdila, da dejavnosti, ki so predmet pritožbe, niso gospodarske, tako da Eurocontrola ni mogoče opredeliti kot podjetje v smislu člena 82 ES in da te dejavnosti v nobenem primeru niso v nasprotju z določbami tega člena. Nato je poudarila, da dejavnosti izdaje predpisov, standardizacije in potrjevanja, ki jih je izvajal Eurocontrol, niso „dejavnosti podjetja“, da ni bila ugotovljena nobena kršitev pravil konkurence glede dejavnosti te organizacije v zvezi z nakupom prototipov in upravljanjem pravic intelektualne lastnine ter, končno, da dejavnosti pomoči nacionalnim upravam niso gospodarske.

II – Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba

A – *Postopek pred Sodiščem prve stopnje*

5 Družba Selex je 23. aprila 2004 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila tožbo, s katero predlaga razglasitev ničnosti oziroma spremembo sporne odločbe.

6 S sklepom z dne 25. oktobra 2004 je bilo Eurocontrolu v skladu s členom 116(6) Poslovnika Sodišča prve stopnje dovoljeno, da posreduje v podporo predlogov Komisije, in sicer s predstavitvijo svojih stališč v ustnem postopku.

7 Eurocontrol je bil 5. aprila 2005 na podlagi člena 64 tega poslovnika pozvan, naj predloži intervencijsko vlogo. Poleg tega mu je bilo 4. maja 2005 dovoljeno prejeti kopijo procesnih aktov.

8 Po predlogu pritožnice, naj bo tožena stranka v okviru ukrepov procesnega vodstva zaprošena za predložitev, med drugim, dopisa z dne 3. novembra 1998, s katerim je slednja pozvala Eurocontrol k predložitvi stališč v zvezi s pritožbo (v nadaljevanju: dopis z dne 3. novembra 1998), je Komisija predložila navedeni dopis in navedla, da nima drugih upoštevnih dokumentov. Pritožnica je nato 27. aprila 2005 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje, prvič, vložila predlog za izvedbo pripravljalnih ukrepov, ki se nanaša na zaslišanje prič in predložitev dokumentov Komisije, in, drugič, navedla tri nove tožbene razloge.

B – *Izpodbijana sodba*

9 Sodišče prve stopnje je tožbo z izpodbijano sodbo zavrnilo.

10 Sodišče prve stopnje je najprej, v točkah 28 in 29 izpodbijane sodbe, predlog družbe Selex za spremembo sporne odločbe razglasilo za nedopusten. V točkah od 33 do 40 te sodbe je na podlagi člena 48(2), prvi pododstavek, Poslovnika Sodišča prve stopnje za nedopustne razglasilo tudi nove tožbene razloge, ki jih je navedla družba Selex, s tem, da

je v tem pogledu zavrnilo trditev, da je dopis z dne 3. novembra 1998 novo dejstvo, ki naj bi bilo med postopkom razkrito z dopisom direktorja Eurocontrola z dne 2. julija 1999, ki je bil priložen k odgovoru na tožbo.

11 Sodišče prve stopnje je poleg tega, v točkah od 41 do 44 izpodbijane sodbe, za nedopusten razglasilo tožbeni razlog Eurocontrola, s katerim je ta želel doseči, da bi se razsodilo, da se zaradi njegove imunitete, ki jo ima v skladu z mednarodnim javnim pravom, pravila Evropske unije ne uporabljajo zanj, ker v skladu s členom 40, četrti odstavek, Statuta Sodišča, ki se uporablja za Sodišče prve stopnje, in členom 116(3) Poslovnika Sodišča prve stopnje intervenient ne more uveljavljati tožbenega razloga, ki ga ni navajala Komisija.

12 Sodišče prve stopnje je nato, da bi zavrnilo tožbo, pri preučitvi vsebine zadeve zavrnilo tri tožbene razloge, ki jih je navedla družba Selex, in sicer očitno napako pri presoji glede uporabe določb Skupnosti s področja konkurence za Eurocontrol, očitno napako pri presoji glede obstoja kršitve določb Skupnosti s področja konkurence in bistveno kršitev postopka zaradi spodaj navedenih preudarkov.

13 Sodišče prve stopnje je najprej navedlo, da je razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe pogojena s tem, da se ugodi prvima dvema tožbenima razlogoma pritožnice. Glede tega je v točkah od 47 do 49 izpodbijane sodbe poudarilo, prvič, da je v „primeru, da izrek odločbe Komisije temelji na več stebrih razlogovanja, od katerih bi vsak sam zadostoval za utemeljitev tega izreka, ta akt mogoče razglasiti za ničen načeloma samo, če je vsak od teh stebrov nezakonit“, in, drugič, da je sporna odločba temeljila na dvojni ugotovitvi, da Eurocontrol ni podjetje in da očitana ravnanja niso v nasprotju s členom 82 ES.

14 Sodišče prve stopnje je ob preučitvi prvega tožbenega razloga v točkah od 50 do 55 izpodbijane sodbe spomnilo na sodno prakso Sodišča v zvezi s pojmom podjetja in pojmom gospodarske dejavnosti ter zavrnilo trditve Komisije, ki je ob sklicevanju na sodbo Sodišča z dne 19. januarja 1994 v zadevi SAT Fluggesellschaft (C-364/92, Recueil,

str. I-43) trdila, da Eurocontrola v nobenem primeru ni mogoče opredeliti kot podjetje v smislu konkurenčnega prava Skupnosti. Poudarilo je namreč, da ker se določbe Pogodbe s tega področja uporabljajo za dejavnosti organa, ki se lahko ločijo od dejavnosti, ki jih opravlja kot javni organ, je treba različne dejavnosti subjekta preučiti posamično in da zato z navedeno sodbo ni bila izključena možnost, da bi bil Eurocontrol glede drugih dejavnosti, kot so zadevne dejavnosti v tej sodbi, opredeljen kot podjetje v smislu člena 82 ES.

15 Sodišče prve stopnje je zato pri preučitvi tega tožbenega razloga razlikovalo dejavnosti, ki so bile obravnavane v tej zadevi, in sicer dejavnosti tehnične standardizacije, raziskav in razvoja ter pomoči nacionalnim upravam.

16 Glede, prvič, dejavnosti tehnične standardizacije, je Sodišče prve stopnje v točkah od 59 do 62 izpodbijane sodbe menilo, da čeprav sprejemanje standardov, ki ga opravlja svet Eurocontrola, spada na zakonodajno področje in je torej javna naloga te organizacije, je pripravo oziroma izdelavo tehničnih standardov mogoče ločiti od naloge upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti, vendar je vseeno ni mogoče opredeliti kot gospodarsko dejavnost, saj pritožnica ni izkazala, da gre pri navedeni dejavnosti za ponujanje blaga ali storitev na določenem trgu.

17 V teh okoliščinah so bile v točkah od 63 do 68 izpodbijane sodbe zavrnjene trditve pritožnice, da, prvič, gospodarska narava dejavnosti tehnične standardizacije izhaja iz gospodarske narave nakupa prototipov, in, drugič, da rešitve iz sodbe Sodišča prve stopnje z dne 4. marca 2003 v zadevi FENIN proti Komisiji (T-319/99, Recueil, str. II-357) ni mogoče prenesti na to zadevo. Z navajanjem te sodbe je Sodišče prve stopnje v bistvu poudarilo, da je presoja, ali je dejavnost nakupa gospodarske narave, odvisna od nadaljnje uporabe kupljenega proizvoda, tako da v tem primeru negospodarska narava dejavnosti tehnične standardizacije pomeni negospodarsko naravo nakupa prototipov pri tej dejavnosti.

18 Drugič, Sodišče prve stopnje je glede dejavnosti raziskav in razvoja v točki 74 izpodbijane sodbe najprej poudarilo, da trditev pritožnice, da Komisija ni izpodbijala gospodarske narave te dejavnosti, ni imela podlage v sporni odločbi. Nato je v točkah od 75 do 77 izpodbijane sodbe menilo zlasti, da zaradi nakupa prototipov v okviru te dejavnosti in s tem povezanega upravljanja pravic intelektualne lastnine ta dejavnost ni mogla biti gospodarske narave, saj navedeni nakup ni vključeval ponudbe blaga ali storitev na določenem trgu. Ker je glede tega poudarjalo, da gre pri navedeni dejavnosti za dodeljevanje javnih subvencij podjetjem zadevnega sektorja ter pridobivanje lastninske pravice na prototipih in pravic intelektualne lastnine, ki izhajajo iz subvencioniranih raziskav, da bi se rezultati teh raziskav dali brezplačno na voljo zainteresiranemu sektorju, je Sodišče prve stopnje menilo, da gre za „dejavnost, ki je pomožna [spodbujanju] tehničnega razvoja, ki je del cilja v splošnem interesu Eurocontrolove naloge in ki se ne želi doseči zaradi lastnega interesa organizacije, ki bi ga bilo mogoče ločiti od navedenega cilja“.

19 Tretjič, Sodišče prve stopnje je glede dejavnosti pomoči nacionalnim upravam v točki 86 izpodbijane sodbe nasprotno menilo, da jo je mogoče ločiti od Eurocontrolove naloge upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti, ker je v zelo posredni zvezi z varnostjo zračne plovbe, in glede tega poudarilo, da Eurocontrolova pomoč zajema le tehnične specifikacije pri izvedbi postopkov javnih naročil ter da jo ponuja samo na zaprosilo nacionalnih uprav in da torej nikakor ne gre za bistveno ali nujno dejavnost za zagotovitev varnosti zračne plovbe.

20 Poleg tega je Sodišče prve stopnje v točki 87 izpodbijane sodbe glede te dejavnosti pomoči nacionalnim upravam menilo, da gre za ponujanje storitev na trgu nasvetov, kjer bi lahko prav tako delovala zasebna specializirana podjetja. V teh okoliščinah je Sodišče prve stopnje v točkah od 88 do 91 te sodbe izjavilo, da je dejstvo, da dejavnost lahko opravlja zasebno podjetje, dodatni pokazatelj, ki omogoča, da se zadevna dejavnost opredeli kot dejavnost podjetja, da okoliščina, da so dejavnosti običajno zaupane javnim uradom, ne vpliva nujno na gospodarsko naravo teh dejavnosti in da je lahko dejstvo, da navedena dejavnost pomoči ni odplačna, pokazatelj obstoja negospodarske dejavnosti, vendar samo po sebi ni odločilno niti ne pomeni, da se ta

dejavnost opravlja v javnem interesu. Sodišče prve stopnje je torej menilo, da je ta dejavnost gospodarska dejavnost in da je zato Eurocontrol pri opravljanju te dejavnosti podjetje v smislu člena 82 ES.

21 Vendar je Sodišče prve stopnje, ko je v zvezi s to dejavnostjo obravnavalo drugi tožbeni razlog, ki ga navaja pritožnica, tega zavrnilo s tem, da je najprej v točki 104 poudarilo, da imajo samo nacionalne uprave pristojnost dodeljevanja posla in so torej odgovorne za spoštovanje upoštevnih določb glede postopkov oddaje naročil, saj sodelovanje Eurocontrola ni niti obvezno niti sistematično. V točkah od 105 do 108 te sodbe je nato poudarilo, da pritožnica ni predložila nobenega dokaza glede opredelitve upoštevnega trga in prevladujočega položaja niti ni prikazala obstoja obnašanja, ki izpolnjuje merila zlorabe takšnega položaja. Nazadnje je v točkah 111 in 112 navedene sodbe zavrnilo trditve pritožnice, da naj bi dopis z dne 3. novembra 1998 dokazoval, da je bila celo Komisija prepričana, da je Eurocontrol zlorabil prevladujoči položaj.

22 Končno je Sodišče prve stopnje, potem ko je v točkah od 117 do 120 in od 124 do 127 izpodbijane sodbe zavrnilo očitke v zvezi s pomanjkljivo obrazložitvijo in kršitvijo pravice obrambe, ki jih je pritožnica navedla v tretjem tožbenem razlogu, v točkah 132 in 133 izpodbijane sodbe zavrnilo tudi predloge za pripravljalne ukrepe pritožnice.

III – Predlogi strank

23 Družba Selex Sodišču predlaga, naj:

– ugovor imunitete, ki ga uveljavlja Eurocontrol, zavrže kot nedopusten;

– zavrne predloge Komisije glede spremembe obrazložitve;

– razveljavi izpodbijano sodbo in zadevo vrne Sodišču prve stopnje ter

– Komisiji naloži plačilo stroškov tega postopka in stroškov, ki so bili priglašeni na prvi stopnji.

24 Komisija predlaga Sodišču, naj:

– pritožbo v celoti zavrne, po potrebi z delno nadomestitvijo obrazložitve Sodišča prve stopnje, in

– pritožnici naloži plačilo stroškov.

25 Eurocontrol predlaga Sodišču, naj:

– zavrne pritožbo in

– pritožnici naloži plačilo stroškov, vključno s stroški, ki so povezani z njegovo intervencijo.

IV – Pritožba

26 Družba Selex v utemeljitev svoje pritožbe navaja štiri pritožbene razloge v zvezi s postopkom pred Sodiščem prve stopnje in dvanajst pritožbenih razlogov, ki se nanašajo na vsebino. Z zadnjimi je bila Sodišču prve stopnje očitana napačna uporaba prava, prvič, glede uporabe člena 82 ES za zadevne Eurocontrolove dejavnosti v tej zadevi, torej dejavnosti pomoči nacionalnim upravam ter dejavnosti tehnične standardizacije, raziskav in razvoja, in, drugič, glede Eurocontrolove kršitve tega člena.

27 Komisija meni, da je treba pritožbo zavrniti, toda predlaga spremembo obrazložitve v izpodbijani sodbi v delu, v katerem so zavrnjeni tožbeni razlogi pritožnice v zvezi z dejavnostjo pomoči nacionalnim upravam in dejavnostjo tehnične standardizacije.

28 Čeprav tudi Eurocontrol meni, da je treba pritožbo zavrniti, kritizira izpodbijano tožbo, ker je bil z njo tožbeni razlog v zvezi z njegovo imuniteto v mednarodnem javnem pravu razglašen za nedopusten. Poleg tega navaja, da je ta imuniteta, zaradi katere naj bi bila izključena uporaba konkurenčnega prava Skupnosti za zadevne dejavnosti, izjema, ki jo mora sodišče Skupnosti preučiti po uradni dolžnosti in ki naj bi jo Sodišče uporabilo, da bi pritožbo zavrglo.

A – *Pritožbeni razlogi v zvezi s postopkom pred Sodiščem prve stopnje*

29 Štirje pritožbeni razlogi v zvezi s postopkom pred Sodiščem prve stopnje, ki jih navaja družba Selex, se nanašajo na kršitev člena 116(6) Poslovnika Sodišča prve stopnje, kršitev člena 48(2) tega poslovnika (drugi in tretji pritožbeni razlog) in člena 66(1) tega poslovnika.

1. Prvi pritožbeni razlog: kršitev člena 116(6) Poslovnika Sodišča prve stopnje

30 Družba Selex s tem pritožbenim razlogom trdi, da je Sodišče prve stopnje s tem, da je dovolilo, da Eurocontrol predloži vlogo in da se mu vročajo procesni akti, čeprav je ugotovilo, da je bil njegov predlog za intervencijo predložen po izteku roka šestih tednov iz člena 115(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje, kršilo člen 116(6) tega poslovnika. Trdi, da Sodišče ni moglo uporabiti določb člena 64 svojega poslovnika, da bi „obšlo prekluzivne roke, povezane z iztekom procesnih rokov".

31 Komisija in Eurocontrol v odgovor navajata, da ima Sodišče prve stopnje široko diskrecijsko pravico pri izvajanju pristojnosti, ki so mu zaupane s členom 64 njegovega poslovnika, katerega določbe niso povezane z določbami člena, ki naj bi bil kršen, in da pritožnica ni izkazala, da se je v tem primeru ta pristojnost izvajala z drugačnim namenom od tistega, ki je določen v odstavku 2 člena 64, niti da je ob upoštevanju člena 58 Statuta Sodišča zatrjevana kršitev postopka dejansko škodovala njenim interesom. Poudarjata, da ni bilo dokazano zlasti to, da bi ta kršitev ali katera koli od drugih zatrjevanih kršitev lahko vplivala na izid postopka.

32 Glede tega je treba spomniti, da je treba v skladu s členom 115(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje predlog za intervencijo vložiti najpozneje v šestih tednih po objavi obvestila o vložitvi tožbe v *Uradnem listu Evropske unije* oziroma ob upoštevanju pogojev iz člena 116(6) tega poslovnika pred sklepom o začetku ustnega postopka.

33 Člen 116(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje določa, da intervenient, če predsednik dopusti intervencijo in je bil predlog vložen v roku šestih tednov, kot določa člen 115(1) tega poslovnika, prejme kopijo vseh procesnih aktov, ki so bili vročeni strankam.

34 Člen 116(4) Poslovnika Sodišča prve stopnje natančno določa, da predsednik v primerih iz odstavka 2 tega člena določi rok, v katerem lahko intervenient predloži intervencijsko vlogo, ki vsebuje njegov predlog, s katerim delno ali v celoti podpira predloge stranke ali jim nasprotuje, njegove razloge in trditve ter po potrebi njegove dokazne predloge.

35 V skladu z odstavkom 6 tega člena lahko intervenient na podlagi poročila za obravnavo, ki mu je sporočeno, predstavi svoje stališče v ustnem postopku, če je predlog za intervencijo vložen po izteku roka šestih tednov iz člena 115(1) tega poslovnika.

36 Iz teh določb je razvidno, da so procesne pravice intervenienta različne glede na to, ali je vložil predlog za intervencijo pred iztekom roka šestih tednov, določenega v členu 115(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje, ali po izteku tega roka, toda pred sklepom o začetku ustnega postopka. Če je intervenient vložil predlog pred iztekom tega roka, ima namreč pravico udeležiti se tako pisnega kot ustnega postopka, prejeti prepis procesnih aktov in predložiti intervencijsko vlogo. Če pa je intervenient vložil predlog po izteku navedenega roka, ima zgolj pravico udeležiti se ustnega postopka ter prejeti prepis poročila za obravnavo in na njegovi podlagi predstaviti svoja stališča na obravnavi.

37 V tem primeru je iz besedila izpodbijane sodbe in spisa razvidno, da je bil Eurocontrol – čeprav mu je bilo s sklepom z dne 25. oktobra 2004 v skladu s členom 116(6) Poslovnika Sodišča prve stopnje dovoljeno, da pred Sodiščem prve stopnje posreduje v podporo predlogov Komisije, in mu je bilo tako dovoljeno zgolj predstaviti svoja stališča ob upoštevanju poročila za obravnavo – nato s sklepom z dne 5. aprila 2005, sprejetim na podlagi členov 49 in 64 tega poslovnika, pozvan, naj predloži intervencijsko vlogo. S sklepom z dne 4. maja 2005 mu je bilo poleg tega dovoljeno prejeti kopijo tožbe, odgovora na tožbo, replike in duplike. Razvidno je torej, da je bilo Eurocontrolu, ne glede na dejstvo, da je pred Sodiščem prve stopnje posredoval po izteku roka šestih

tednov, določenega v členu 115(1) navedenega poslovnika, nazadnje dovoljeno udeležiti se tako pisnega kot ustnega postopka.

38 Čeprav lahko Sodišče prve stopnje v skladu s členom 64 Poslovnika Sodišča prve stopnje med drugim v okviru ukrepov procesnega vodstva pozove stranke, vključno z intervenientom, naj predložijo svoja pisna ali ustna stališča glede nekaterih vidikov v postopku, pa s to določbo nikakor ni določena možnost, da je intervenient, ki je posredoval po izteku zgoraj navedenega roka, pozvan, naj predloži intervencijsko vlogo, in da mu je zagotovljen dostop do procesnih dokumentov, saj taki ukrepi nikakor ne ustrezajo namenu ukrepov procesnega vodstva, kot so navedeni v odstavku 2 tega člena.

39 Glede na navedeno Sodišče prve stopnje s tem, da je Eurocontrol pozvalo, naj predloži intervencijsko vlogo, in mu dovolilo, da prejme kopijo procesnih dokumentov, ni upoštevalo določb člena 116(6) svojega poslovnika, izpodbijana sodba pa je nepravilna.

40 Kakor koli, v skladu s členom 58 Statuta Sodišča je mogoče s pritožbo uspeti, samo če je kršitev postopka Sodišča prve stopnje škodovala interesom pritožnice. V tem primeru pa družba Selex ni dokazala, da je kršitev, ki jo navaja, škodovala njenim interesom. Poleg tega nikakor ni razvidno, da bi lahko ta kršitev kakor koli vplivala na izid postopka.

41 Ta pritožbeni razlog je treba zato zavrniti.

2. Drugi in tretji pritožbeni razlog: kršitev člena 48(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje

42 Z drugim pritožbenim razlogom družba Selex navaja, da je Sodišče prve stopnje kršilo člen 48(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje, ker je resno in očitno izkrivilo okoliščine dejanskega stanja, zaradi katerih je nove razloge, ki jih je predložila in ki temeljijo na vsebini dopisa z dne 3. novembra 1998, ki ga je med postopkom predložila Komisija, razglasilo za nedopustne. Sodišče prve stopnje naj bi namreč v točkah 12, 35 in 38 izpodbijane sodbe izkrivilo vsebino dopisa z dne 12. novembra 1998, ki ga je Komisija naslovila na pritožnico in v katerem ni bil nikjer naveden dopis z dne 3. novembra 1998, zato da je potrdilo, da je pritožnica neutemeljeno zatrjevala, da se je samo na podlagi besedila dopisa direktorja Eurocontrola z dne 2. julija 1999, priloženega k odgovoru na tožbo, lahko seznanila s tem, da dopis z dne 3. novembra 1998 ni bil zgolj zaznamek o prenosu pritožbe, ampak je vseboval tudi njeno analizo, ki sta jo podpisala generalna direktorja.

43 S tretjim pritožbenim razlogom družba Selex očita Sodišču prve stopnje, da je zavrglo te nove razloge, ne da bi upoštevalo ravnanje Komisije med upravnim in sodnim postopkom, čeprav je bilo navajanje teh razlogov posledica tega, da Komisija ni hotela predložiti vseh upoštevnih dokumentov, zlasti dopisa z dne 3. novembra 1998. Sodišče prve stopnje naj bi tako ozko razlagalo in uporabilo člen 48(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje.

44 Vendar je iz besedila zgoraj navedenega dopisa z dne 12. novembra 1998 razvidno, da je z njim Komisija obvestila pritožnico, da so službe Komisije na podlagi njene pritožbe in dopisa z dne 29. septembra 1998 preučile pravne in ekonomske vidike, navedene v pritožbi, in da so bili brez poseganja v uporabo pravil Skupnosti s področja konkurence navezani stiki z Eurocontrolom, da bi bil pozvan, naj predloži svoja stališča o dejanskem stanju in ugotovitvah, ki so navedene v navedeni pritožbi. V tem dopisu je bilo natančno navedeno, da je Komisija z dopisom, ki sta ga podpisala generalna direktorja GD „Konkurenca“ in GD „Prevoz“, opozorila Eurocontrol na nekatere vidike

njegove politike standardizacije in ga pozvala, naj skupaj s službami Komisije določi nevtralen in skladen pristop v odnosih s podjetji.

45 Čeprav v dopisu z dne 12. novembra 1998 niso natančno navedeni datum dopisa, naslovljenega na Eurocontrol, in stiki, navezani z njim, tako da pritožnica iz tega dopisa ni mogla razbrati, da gre za dopis z dne 3. novembra 1998, in čeprav se dopis z dne 12. novembra 1998 nanaša zgolj na Eurocontrolovo dejavnost tehnične standardizacije, pa je iz zadnjega navedenega dopisa jasno razvidno, da je Komisija po preučitvi pritožbe pozvala Eurocontrol, naj predloži svoja stališča o vseh njenih elementih, in ga z dopisom obvestila o nekaterih podatkih iz analize.

46 Sodišče prve stopnje je zato, potem ko se je sklicevalo na različne dejavnike, navedene v točkah od 35 do 37 izpodbijane sodbe, brez izkrivljanja vsebine dopisa z dne 12. novembra 1998 ali katere koli druge okoliščine dejanskega stanja menilo, da pritožnica neutemeljeno zatrjuje, da se je šele na podlagi navedenega dopisa z dne 2. julija 1999 lahko seznanila s tem, da dopis, ki ga je Komisija naslovila na Eurocontrol, ni bil zgolj zaznamek o prenosu pritožbe, ampak je vseboval tudi njeno analizo, ki sta jo podpisala generalna direktorja.

47 Brez upoštevanja pravnih in dejanskih okoliščin, ki so se pojavile med postopkom, je torej Sodišče prve stopnje v skladu s členom 48(2) svojega poslovnika tožbene razloge, ki jih je pritožnica navajala po vložitvi dokumenta v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 27. aprila 2005, torej po koncu pisnega postopka, upravičeno zavrglo kot nedopustne.

48 Poleg tega brez upoštevanja takih podatkov ni mogoče trditi, da je navajanje novih razlogov med postopkom posledica tega, da Komisija predhodno ni hotela predložiti ali ni predložila dopisov z dne 2. julija 1999 in 3. novembra 1998 ali katerega koli drugega dokumenta. Sodišču prve stopnje tudi ni mogoče očitati, da je ozko uporabilo člen 48(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje, saj so postopkovni predpisi kogentni.

49 Drugi in tretji pritožbeni razlog je treba zato zavrniti.

3. Četrti pritožbeni razlog: kršitev člena 66(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje

50 Družba Selex v okviru četrtega tožbenega razloga navaja, da je Sodišče prve stopnje s tem, da o pripravljalnih ukrepih, ki jih je družba Selex predlagala v tožbi in dokumentu, vloženem 27. aprila 2005, ni odločilo s sklepom, temveč zgolj z izpodbijano sodbo, kršilo člen 66(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje.

51 Glede tega zadostuje opomba, da ta določba zahteva izdajo sklepa za določitev pripravljalnih ukrepov, ki so po presoji Sodišča prve stopnje primerni, ne pa za zavrnitev predlogov takih sklepov, o katerih lahko v tem primeru Sodišče prve stopnje odloča v končni sodbi v sporu (glej v tem smislu sklep z dne 12. januarja 2006 v zadevi Entorn proti Komisiji, C-162/05 P, točki 54 in 55).

52 Iz tega izhaja, da je treba zavrniti tudi četrti in zadnji pritožbeni razlog v zvezi s postopkom pred Sodiščem prve stopnje.

B – *Ugovor Eurocontrolove imunitete*

1. Nedopustnost ugovora imunitete

53 Eurocontrol trdi, da v nasprotju s presojo Sodišča prve stopnje ugovor imunitete, ki ga je navajal, ni nov razlog, ki spreminja okvir spora, in da je torej v skladu s členom 40, četrti odstavek, Statuta Sodišča in členom 116(3) Poslovnika Sodišča prve stopnje. Najprej navaja, da je ta ugovor uveljavljal v svojih stališčih o pritožbi z dne 2. julija 1999 in da se je celo Komisija v sporni odločbi sklicevala na načelo imunitete. Dalje navaja, da imata v bistvu ugovor imunitete in razprava o lastnosti podjetja enak cilj in temeljita na enakih pravnih in dejanskih okoliščinah, saj je njegova imuniteta samo pravna trditev poleg tistih, ki jih je Komisija navedla v utemeljitev svoje trditve, da se člen 82 ES ne uporablja za zadevne dejavnosti in da naj se tožba zavrže.

54 Vendar mora intervenient, kot je na to spomnilo Sodišče prve stopnje v svoji sodbi, na podlagi člena 116(3) Poslovnika Sodišča prve stopnje spor sprejeti v stanju, v katerem je ob njegovi intervenciji, in s predlogi iz njegove vloge na podlagi člena 40, četrti odstavek, Statuta Sodišča je lahko podprt le zahtevek ene od glavnih strank. Te določbe, kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, ne nasprotujejo temu, da bi intervenient navedel trditve, ki so nove ali različne od trditev stranke, ki jo podpira, če želi z njimi podpreti predloge te stranke (glej sodbi z dne 23. februarja 1961 v zadevi De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg proti Visoki oblasti, 30/59, Recueil, str. 1, 37, in z dne 8. julija 1999 v zadevi Chemie Linz proti Komisiji, C-245/92 P, Recueil, str. I-4643, točka 32).

55 Glede tega je treba spomniti, prvič, da so se predlogi Komisije pred Sodiščem prve stopnje nanašali na zavrnitev tožbe družbe Selex. Drugič, v sporni odločbi je bilo v točkah od 21 do 24 ugotovljeno, da se za Eurocontrol uporablja pravo Skupnosti, pritožba pa je bila zavrnjena predvsem z obrazložitvijo, da dejavnosti, ki so bile predmet pritožbe, niso gospodarske, tako da Eurocontrola ni bilo mogoče obravnavati kot podjetje v smislu člena 82 ES. Tožbeni razlogi, ki jih je Komisija pred Sodiščem prve

stopnje predložila v utemeljitev zavrnitve tožbe, ki jo je proti tej odločbi vložila družba Selex, so temeljili na enakem preudarku.

56 V skladu z navedenim je treba ugotoviti, da ugovora imunitete, ki ga navaja Eurocontrol, ni mogoče obravnavati, kot da se želijo z njim podpreti predlogi Komisije, saj je dejanski namen takega ugovora, da bi bilo razsojeno, da za Eurocontrolove dejavnosti ne velja pravo Skupnosti in da ima ta mednarodna organizacija zlasti imuniteto v preiskavah Komisije na področju konkurence. Vendar bi, kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 30 sklepnih predlogov, če bi bil navedeni ugovor sprejet, iz tega izhajalo, da je sporna odločba protizakonita, posledica česar bi lahko bila razglasitev njene ničnosti, ne pa zavrnitev tožbe, kar je pred Sodiščem prve stopnje predlagala Komisija.

57 Zgoraj navedena obrazložitev zadostuje za utemeljitev odločitve Sodišča prve stopnje iz točke 44 izpodbijane sodbe, da je treba tožbeni razlog, ki ga je navedel Eurocontrol, razglasiti za nedopusten glede na člen 40, četrti odstavek, Statuta Sodišča in člen 116(3) Poslovnika Sodišča prve stopnje.

2. Eurocontrolovi predlogi, v skladu s katerimi njegova imuniteta pomeni izjemo, ki jo mora sodišče Skupnosti preučiti po uradni dolžnosti in naj bi jo Sodišče uporabilo, zato da bi pritožbo zavrglo

58 Eurocontrol meni, da bi bilo treba pritožbo pritožnice v vsakem primeru zavrniti, saj po mednarodnem javnem pravu za njene dejavnosti ne velja pravo Skupnosti in zanje velja zlasti imuniteta v preiskavah katere koli pogodbene stranke na področju konkurence. Poudarja, da sta z Evropsko skupnostjo mednarodni organizaciji, katerih članice so

nekoliko različne države in ki delujeta v dveh neodvisnih in ločenih pravnih redih, tako da ga Skupnost na podlagi splošnega načela *par in parem non habet imperium* ne more podrediti lastnim pravilom.

59 Skupnost, ki je protokol o pristopu k Eurocontrolu potrdila s Sklepom Sveta 2004/636/ES z dne 29. aprila 2004 o sklenitvi s strani Evropske skupnosti Protokola o pristopu Evropske skupnosti k Evropski organizaciji za varnost zračne plovbe (UL L 304, str. 209) in se z drugimi pogodbenimi strankami dogovorila, da bo začasno uporabljala člene od 1 do 7 tega protokola o pristopu, naj bi se na podlagi splošnega načela dobre vere, ki ga priznava člen 18 Dunajske konvencije z dne 23. maja 1969 o pogodbenem pravu, vzdržala vseh dejanj, ki bi lahko preprečila dosego cilja ali namena Mednarodne konvencije o sodelovanju za varnost zračne plovbe „Eurocontrol“, podpisane 13. decembra 1960 v Bruslju, kot je bila spremenjena in prečiščena s protokolom z dne 27. junija 1997 (v nadaljevanju: konvencija za varnost zračne plovbe). Skupnost naj bi poleg tega izvajala svoje pristojnosti samo v mejah, določenih z mednarodnim javnim pravom.

60 Enaka ugotovitev naj bi izhajala iz običajnega pravila mednarodnega javnega prava, v skladu s katerim imajo medvladne organizacije imuniteto, s katero naj bi bile popolnoma zaščitene in s katero naj bi bile zaščitene vsaj dejavnosti, ki se obravnavajo v tej zadevi, ker so te dejavnosti bistveni deli Eurocontrolovih institucionalnih ciljev in v nobenem primeru niso poslovna dejanja. Poudarja, da če bi Skupnost imela pravico sprožati preiskave na področju konkurence glede opravljanja Eurocontrolovih javnih nalog, bi lahko dejansko enostransko določala, kako Eurocontrol opravlja svoje institucionalne dejavnosti, obšla načela glede odločanja, določena s konvencijo za varnost zračne plovbe, in kršila pravice drugih pogodbenih strank.

61 Eurocontrol meni, da vprašanje njegove imunitete, ki je tako izraženo, spada v enako kategorijo kot temeljna vprašanja javnega reda, ki jih sodišče Skupnosti upošteva po uradni dolžnosti. Na obravnavi je to vprašanje izrecno predložil z vidika nepristojnosti Komisije, da bi materialno odločala o ukrepih, ki jih predlaga pritožnica.

62 Glede tega je treba spomniti, da je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi SAT Fluggesellschaft presodilo, da je v skladu s členom 234 ES pristojno za odločanje o razlagi določb Pogodbe v zadevi v zvezi s sporom med zasebno družbo in Eurocontrolom pred nacionalnim sodiščem, ki se med drugim nanaša na uporabo pravil Skupnosti s področja konkurence. V tej sodbi je Sodišče presodilo, da vprašanje, ali se lahko v primeru Eurocontrola uporabijo predpisi prava Skupnosti, spada k vsebinski problematiki in ne vpliva na pristojnost Sodišča.

63 Ker Komisija na podlagi člena 211 ES skrbi za uporabo določb Pogodbe, je tudi v skladu s svojimi pristojnostmi preučila pritožbo družbe Selex in jo zavrnila, ker je menila, da se člen 82 ES ne uporablja za Eurocontrol.

64 Sodišče v skladu z zgoraj navedenim meni, da ni treba po uradni dolžnosti preučiti Eurocontrolovih predlogov v zvezi z njegovo imuniteto.

C – *Pritožbeni razlogi, ki se nanašajo na vsebino*

65 Družba Selex navaja več pritožbenih razlogov, ki se nanašajo na vsebino in s katerimi je Sodišču prve stopnje očitana napačna uporaba prava glede uporabe člena 82 ES za zadevne Eurocontrolove dejavnosti – torej dejavnosti pomoči nacionalnim upravam ter dejavnosti tehnične standardizacije, raziskav in razvoja – ali kršitev tega člena. Komisija meni, da je treba pritožbo zavrniti, toda predlaga spremembo obrazložitve izpodbijane sodbe v delu, ki se nanaša na prvi dve dejavnosti.

1. Pritožbeni razlogi v zvezi z uporabo člena 82 ES za dejavnost pomoči nacionalnim upravam in kršitvijo tega člena

66 Družba Selex glede dejavnosti pomoči nacionalnim upravam, ki jo opravlja Eurocontrol, v utemeljitev svoje pritožbe navaja pet pritožbenih razlogov, od katerih se prvi nanaša na izkrivljanje vsebine sporne odločbe, drugi in tretji na protislovnost obrazložitve, četrti na kršitev sodne prakse sodišč Skupnosti glede meje sodnega nadzora in peti na očitno napako pri presoji v zvezi s kršitvijo člena 82 ES. Ker Komisija meni, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo s tem, da je to dejavnost opredelilo kot gospodarsko, predlaga spremembo obrazložitve izpodbijane sodbe v delu, v katerem naj bi bila preučitev pritožbenih razlogov neveljavna, in meni, podredno, da je treba navedene razloge zavrniti.

67 Ugotoviti je treba, da če bi bilo pravo tako napačno uporabljeno, bi bilo samo vodilo, ki je podlaga za razlago v izpodbijani sodbi, ki je izpodbijana v petih zgoraj navedenih pritožbenih razlogih, izničeno. V takem primeru navedena razlaga ne bi imela nobene podlage in pet zgoraj navedenih pritožbenih razlogov bi bilo tako odvečnih.

68 Sodišče v teh okoliščinah ne bi moglo odločati o petih zgoraj navedenih pritožbenih razlogih, ne da bi odločilo, ali je bila obrazložitev, na podlagi katere je Sodišče prve stopnje menilo, da je treba dejavnost pomoči nacionalnim upravam, ki jo opravlja Eurocontrol, opredeliti kot gospodarsko, nepravilna.

69 V zvezi s tem je treba spomniti, da je gospodarska dejavnost – kot je Sodišče prve stopnje določilo v točki 87 izpodbijane sodbe – vsaka dejavnost, s katero se na določenem trgu ponujajo blago ali storitve (sodbe z dne 16. junija 1987 v zadevi Komisija proti Italiji, 118/85, Recueil, str. 2599, točka 7; z dne 12. septembra 2000 v združenih zadevah Pavlov in drugi, od C-180/98 do C-184/98, Recueil, str. I-6451, točka 75, in z dne 1. julija 2008 v zadevi MOTOE, C-49/07, ZOdl., str. I-4863, točka 22).

70 Spomniti je treba tudi, da v skladu s sodno prakso Sodišča dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem javnih pooblastil, niso gospodarske, kar bi utemeljevalo uporabo pravil konkurence iz Pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 1985 v zadevi Komisija proti Nemčiji, 107/84, Recueil, str. 2655, točki 14 in 15, ter zgoraj navedeni sodbi SAT Fluggesellschaft, točka 30, in MOTOE, točka 24).

71 Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi SAT Fluggesellschaft – ne da bi izrecno odločilo o dejavnosti pomoči nacionalnim upravam, ki jo opravlja Eurocontrol – v točki 30 menilo, da so dejavnosti Eurocontrola, gledane kot celota, po svoji naravi, cilju in pravilih, ki veljajo zanje, povezane z izvajanjem pooblastil, ki se nanašajo na obvladovanje in nadzor zračnega prostora ter so praviloma pooblastila javnih organov, in niso gospodarske. Sodišče je zato razsodilo, da je treba člena 86 in 90 Pogodbe (postala člena 82 ES in 86 ES) razlagati tako, da mednarodna organizacija kot Eurocontrol ni podjetje v smislu teh členov.

72 V nasprotju z navedbami družbe Selex velja ta ugotovitev tudi za dejavnost pomoči, ki jo Eurocontrol opravlja za nacionalne uprave, kadar te zanjo zaprosijo v postopkih javnih naročil, ki jih izvajajo za nakup zlasti opreme in sistemov na področju vodenja zračnega prometa.

73 Iz člena 1 konvencije za varnost zračne plovbe je namreč razvidno, da je – da bi se doseglo uskladitev in vključitev, ki sta potrebni za vzpostavitev enotnega evropskega sistema za vodenje zračnega prometa – namen Eurocontrola okrepiti sodelovanje med pogodbenimi strankami in razviti njihove skupne dejavnosti na področju zračne plovbe, ob tem pa ustrezno upoštevati potrebe obrambe in zagotavljati vsem uporabnikom zračnega prostora čim več svobode v skladu z zahtevano stopnjo varnosti.

74 Eurocontrolove naloge so zato v skladu z navedenim členom 1(e), (f) in (h) med drugim sprejemati in uporabljati skupne standarde in specifikacije, uskladiti pravila, ki se uporabljajo za storitve za varnost zračne plovbe ter spodbujati skupno nabavo sistemov in opreme za varnost zračne plovbe.

75 Člen 2(2)(a) konvencije za varnost zračne plovbe določa, da lahko Eurocontrol na predlog ene ali več pogodbenih strank na podlagi enega ali več posebnih sporazumov med organizacijo in zadevnimi pogodbenimi strankami opravi nalogo dajanja pomoči tem pogodbenim strankam pri načrtovanju, specifikaciji ter vzpostavitvi sistemov in storitev za varnost zračne plovbe.

76 Iz konvencije za varnost zračnega prometa izhaja, da je ta dejavnost pomoči eden od instrumentov sodelovanja, ki so s to konvencijo zaupani Eurocontrolu, in ima neposredno vlogo pri uresničevanju cilja tehnične uskladitve in vključitve na področju zračnega prometa, ki se želi doseči, da bi se prispevalo k ohranitvi in izboljšanju varnosti zračne plovbe. Ker ima navedena dejavnost zlasti obliko pomoči nacionalnim upravam pri izvajanju postopkov javnih razpisov za nakup opreme in sistemov za vodenje zračnega prometa, je njen namen vključiti tehnične standarde in specifikacije, ki jih je Eurocontrol pripravil in sprejel za vzpostavitev usklajenega evropskega sistema za vodenje zračnega prometa. Tako je tesno povezana z nalogo tehnične standardizacije, ki so jo pogodbene stranke prenesle na Eurocontrol v okviru sodelovanja med državami članicami z namenom ohranitve in razvoja varnosti zračne plovbe, in je torej povezana z izvajanjem javnih pooblastil.

77 Sodišče prve stopnje je zato napačno pravno presodilo, da je dejavnost pomoči nacionalnim upravam mogoče ločiti od Eurocontrolove naloge upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti, ker je menilo, da je navedena naloga pomoči v posredni zvezi z varnostjo zračne plovbe, ker naj bi Eurocontrolova pomoč zajemala le

tehnične specifikacije pri izvedbi postopkov javnih naročil in naj bi torej na varnost zračne plovbe vplivala le prek teh postopkov.

78 Z drugimi glede tega navedenimi preudarki v izpodbijani sodbi, v skladu s katerimi Eurocontrol ponuja svojo pomoč nacionalnim upravam le na njihovo zaprosilo, zaradi česar torej ne gre za bistveno ali nujno dejavnost za zagotovitev varnosti zračne plovbe, ni mogoče izkazati, da zadevna dejavnost ni povezana z izvajanjem javnih pooblastil.

79 Zaradi dejstva, da je Eurocontrolova pomoč izbirna in da jo po potrebi uporabljajo samo nekatere države, namreč ni mogoče izključiti navedene povezave niti se ne spremeni narava te dejavnosti. Poleg tega povezanost zadevne dejavnosti z javnimi pooblastili ni pogojena s tem, da je ta dejavnost bistvena ali nujna za zagotovitev varnosti zračne plovbe, pomembno pa je, da je povezana z ohranitvijo in razvojem varnosti zračne plovbe, ki sta povezana z javnimi pooblastili.

80 Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ker je Eurocontrolovo dejavnost pomoči nacionalnim upravam opredelilo kot gospodarsko, in je zato zaradi pravno napačnih preudarkov štelo, da je Eurocontrol pri opravljanju navedene dejavnosti podjetje v smislu člena 82 ES. Sodišče prve stopnje je zato v tem obsegu napačno ugodilo prvemu tožbenemu razlogu, ki ga je pred njim navedla pritožnica in ki se nanaša na očitno napako pri presoji glede uporabe člena 82 ES za Eurocontrol.

81 Vendar je treba spomniti, da je treba pritožbo zavrniti, čeprav je iz obrazložitve sodbe Sodišča prve stopnje razvidna kršitev prava Skupnosti, njen izrek pa je utemeljen z drugimi pravnimi razlogi (glej sodbe z dne 9. junija 1992 v zadevi Lestelle proti Komisiji, C-30/91 P, Recueil, str. I-3755, točka 28; z dne 13. julija 2000 v zadevi Salzgitter proti Komisiji, C-210/98 P, Recueil, str. I-5843, točka 58, in z dne 10. decembra 2002 v zadevi Komisija proti Camar in Tico, C-312/00 P, Recueil, str. I-11355, točka 57).

82 V tem primeru je iz preudarkov, navedenih v točkah od 72 do 79 te sodbe, razvidno, da je Eurocontrolova dejavnost pomoči nacionalnim upravam povezana z izvajanjem javnih pooblastil in da nikakor ni sama po sebi gospodarska, tako da ta organizacija pri izvajanju te dejavnosti ni podjetje v smislu člena 82 ES. Sporna odločba tako v tem pogledu ni napačna.

83 Iz tega izhaja, da izrek izpodbijane sodbe, s katerim je tožba zavrnjena, ostaja pravno utemeljen, zato se izpodbijana sodba kljub napačni uporabi prava v obrazložitvi ne razglasi za nično.

84 Glede petih pritožbenih razlogov, ki jih navaja družba Selex, je treba ugotoviti, da se nanašajo na preudarke izpodbijane sodbe, s katerimi je Sodišče prve stopnje, potem ko je menilo, da je Eurocontrolova dejavnost pomoči nacionalnim upravam gospodarska in da je zato Eurocontrol pri njenem izvajanju podjetje v smislu člena 82 ES, zavrnilo drugi tožbeni razlog – ki ga je pritožnica navajala v utemeljitev svoje tožbe – v zvezi z očitno napako pri presoji Komisije glede obstoja kršitve člena 82 ES.

85 Iz zgoraj navedenih preudarkov je razvidno, da se ta člen ne uporablja za navedeno dejavnost, saj Eurocontrol pri izvajanju svoje dejavnosti pomoči nacionalnim upravam ni podjetje v smislu člena 82 ES. Pet pritožbenih razlogov družbe Selex, s katerimi se izpodbija razlaga izpodbijane sodbe in ki se nanašajo na domnevno kršitev člena 82 ES, je torej treba zavrniti kot brezpredmetne.

2. Pritožbeni razlogi v zvezi z uporabo člena 82 ES za dejavnost tehnične standardizacije

86 Družba Selex glede dejavnosti tehnične standardizacije, ki jo izvaja Eurocontrol, v utemeljitev svoje pritožbe navaja štiri pritožbene razloge, ki se nanašajo na izkrivljanje vsebine sporne odločbe, opredelitev pojma gospodarske dejavnosti, ki je v nasprotju s pojmom, ki izhaja iz sodne prakse Skupnosti, napačno uporabo sodne prakse, ki zadeva storitve socialne pomoči, in kršitev obveznosti zagotovitve ustrezne obrazložitve. Komisija meni, da je v izpodbijani sodbi ločevanje dejavnosti sprejemanja tehničnih standardov, ki naj bi spadala v nalogo upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti, od dejavnosti priprave ali izdelave teh standardov, ki naj v to nalogo ne bi spadala, napačno, zato glede tega predlaga spremembo obrazložitve, v preostalem pa meni, da je treba pritožbene razloge zavrniti.

87 Ugotoviti je treba, da če bi bilo pravo tako napačno uporabljeno, bi bilo izničeno samo vodilo, ki je podlaga za razlago v izpodbijani sodbi, ki je izpodbijana v pritožbenem razlogu, ki se nanaša na utemeljitev s pojmom gospodarske dejavnosti, ki je v nasprotju s pojmom, ki izhaja iz sodne prakse Skupnosti. V takem primeru navedena razlaga ne bi imela nobene podlage in zadevni pritožbeni razlog bi bil tako odvečen.

88 Sodišče v teh okoliščinah in tako, kot je navedeno v točki 68 te sodbe, ne bi moglo odločati o zgoraj navedenem pritožbenem razlogu, ne da bi odločilo, ali je bila obrazložitev, na podlagi katere je Sodišče prve stopnje menilo, da se v nasprotju z dejavnostmi sprejemanja tehničnih standardov dejavnost priprave oziroma izdelave takih standardov lahko loči od naloge upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti, nepravilna.

89 Da bi ponazorilo izpodbijano razlikovanje, je Sodišče prve stopnje glede tega najprej v točki 59 izpodbijane sodbe navedlo, da sprejemanje standardov, ki jih pripravi izvršilni organ te organizacije, ki ga opravlja svet Eurocontrola, spada na zakonodajno področje,

saj navedeni svet sestavljajo direktorji uprave civilnega letalstva vsake države pogodbenice, ki so jih njihove države pooblastile za sprejetje tehničnih specifikacij, ki bodo zavezujoče v vseh teh državah. Ta dejavnost glede na preudarke izpodbijane sodbe spada neposredno v izvrševanje javnih pooblastil teh držav, zaradi česar je Eurocontrolova vloga podobna vlogi ministrstva, ki na nacionalni ravni pripravlja zakonske oziroma podzakonske ukrepe, ki jih bo nato sprejela vlada. Gre torej za dejavnost, ki spada v javno nalogo Eurocontrola.

90 Sodišče prve stopnje je nato v točki 60 izpodbijane sodbe navedlo, da se, po drugi strani, Eurocontrolova dejavnost priprave in izdelave tehničnih standardov lahko loči od njegove naloge upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti. V utemeljitev te presoje je menilo, da se trditve, ki jih je navedla Komisija kot dokaz, da je Eurocontrolova dejavnost standardizacije povezana z javno nalogo te organizacije, dejansko nanašajo zgolj na sprejetje teh standardov in ne na njihovo pripravo, saj potreba, da se standardi sprejmejo na mednarodni ravni, ne pomeni nujno, da mora subjekt, ki pripravlja te standarde, nato te standarde tudi sprejeti.

91 Vendar je treba upoštevati, da člen 2(1)(f) konvencije za varnost zračne plovbe določa, da so Eurocontrolove naloge izdelava, sprejetje in nadaljnji razvoj skupnih standardov, specifikacij in postopkov za sisteme in storitve za vodenje zračnega prometa. Treba je torej ugotoviti, da so države pogodbenice na Eurocontrol prenesle pripravo in izdelavo standardov ter njihovo sprejetje, ne da bi ločevale te naloge.

92 Poleg tega imata priprava in izdelava tehničnih standardov neposredno vlogo pri uresničevanju Eurocontrolovega namena, ki je opredeljen v členu 1 konvencije za varnost zračne plovbe in naveden v točki 73 te sodbe, namreč doseči uskladitev in vključitev, ki sta potrebni za vzpostavitev enotnega evropskega sistema za vodenje zračnega prometa. Neločljivo sta povezani z nalogo tehnične standardizacije, ki so jo pogodbene stranke prenesle na Eurocontrol v okviru sodelovanja med državami članicami z namenom ohranitve in razvoja varnosti zračne plovbe, ki sta povezana z javnimi pooblastili.

93 Iz tega izhaja, da je bilo v izpodbijani sodbi pravo napačno uporabljeno v delu, ki vsebuje trditev, da se Eurocontrolova dejavnost priprave in izdelave tehničnih standardov lahko loči od njegove naloge upravljanja zračnega prostora in razvoja zračne varnosti. Vendar ta napačna uporaba ne vpliva na ugotovitev Sodišča prve stopnje, ki temelji na drugi obrazložitvi, in sicer da Komisija ni očitno nepravilno presodila s tem, da je menila, da Eurocontrolove dejavnosti tehnične standardizacije niso bile gospodarske in da se torej konkurenčna pravila iz Pogodbe zanje ne uporabijo. Spet je torej treba ugotoviti, da dejstvo, da je pravo v obrazložitvi napačno uporabljeno, ne pomeni, da se mora izpodbijana sodba razglasiti za nično.

a) Pritožbeni razlog: opredelitev pojma gospodarske dejavnosti, ki je v nasprotju s pojmom, ki izhaja iz sodne prakse Skupnosti

94 Družba Selex v utemeljitev tega pritožbenega razloga trdi, da presoja Sodišča prve stopnje, v skladu s katero ni dokazala, da je obstajal trg storitev tehnične standardizacije, ni povezana s presojo gospodarske narave te dejavnosti in ni pravilna, ker je Komisija s sporno odločbo sprejela opredelitev zadevnega trga, ki jo je predlagala družba Selex. Nasprotno od presoje Sodišča prve stopnje trdi, da Eurocontrol ponuja državam neodvisno storitev izdelave tehničnih standardov. V vsakem primeru naj okoliščina, da pri zadevni dejavnosti ne gre za ponujanje blaga ali storitev na določenem trgu, ne bi bila upoštevna glede na sodno prakso in prakso Komisije. Pomembno naj bi bilo, da se ta dejavnost lahko dejansko in objektivno opredeli kot gospodarska dejavnost.

95 Poleg tega naj bi bili preudarki iz točke 61 izpodbijane sodbe, v kateri je Sodišče prve stopnje izključilo gospodarsko naravo dejavnosti izdelave standardov zaradi dejstva, da te standarde nato sprejme svet Eurocontrola, v protislovju z razlogi, navedenimi v točkah 59 in 60 te sodbe, v katerih je Sodišče prve stopnje razlikovalo izdelavo tehničnih standardov od njihovega sprejetja.

96 Glede tega je treba poudariti, da je iz preudarkov v točkah 91 in 92 te sodbe razvidno, da je Eurocontrolova dejavnost tehnične standardizacije, gledana v celoti, povezana z izvajanjem javnih pooblastil in zato ni gospodarska.

97 Iz tega izhaja, da je ta pritožbeni razlog, s katerim družba Selex izpodbija obrazložitev izpodbijane sodbe, zaradi katere je Sodišče prve stopnje menilo, da gre pri dejavnosti tehnične standardizacije za ponujanje blaga ali storitev na določenem trgu, brezpredmeten.

b) Pritožbeni razlog: izkrivljanje vsebine sporne odločbe

98 Družba Selex s tem pritožbenim razlogom trdi, da je Sodišče prve stopnje s tem, da je v točkah 15 in 48 izpodbijane sodbe potrdilo, da je sporna odločba temeljila na dvojni ugotovitvi, da Eurocontrol ni podjetje in da očitana ravnanja niso v nasprotju s členom 82 ES, izkrivilo vsebino navedene odločbe, ki temelji izključno na presoji gospodarske narave obravnavane dejavnosti in ne vsebuje nikakršne presoje glede obstoja zlorabe prevladujočega položaja. Sodišče prve stopnje naj bi dejansko uporabilo stilistično formulo Komisije, ne da bi preučilo, ali je vsebovala vsaj minimalno obrazložitev, in nadomestilo svojo obrazložitev s tisto, ki jo je dejansko uporabila Komisija.

99 Glede tega zadostuje ugotovitev, da ta pritožbeni razlog ni pomemben, saj je Sodišče prve stopnje tožbo zavrnilo, ker se pravila konkurence iz Pogodbe ne uporabljajo za Eurocontrolovo dejavnost tehnične standardizacije, in tako ni preučilo drugega tožbenega razloga v zvezi z očitno napako pri presoji glede obstoja Eurocontrolove kršitve člena 82 ES, ki ga je navajala pritožnica.

100 Ta tožbeni razlog je treba zato zavrniti.

c) Pritožbeni razlog: napačna uporaba sodne prakse, ki zadeva storitve socialne pomoči

101 Družba Selex s tem pritožbenim razlogom navaja, da je Sodišče prve stopnje zavrnilo njene trditve, da sklepanja, ki je bilo uporabljeno v zgoraj navedeni sodbi FENIN proti Komisiji, ni mogoče prenesti na to zadevo, v kateri zadevna dejavnost ne vključuje nobenega elementa solidarnosti. Vendar naj bi iz sodne prakse izhajalo, da je ta element glede na svoj obseg odločilen za ugotovitev, ali je zadevna dejavnost dejavnost podjetja.

102 Toda, prvič, Sodišče prve stopnje je v točki 65 izpodbijane sodbe s tem, da se je sklicevalo na zgoraj navedeno sodbo FENIN proti Komisiji, ne da bi napačno uporabilo pravo, navedlo, da se za presojo, ali je dejavnost gospodarska, dejavnost nakupa proizvoda ne sme ločiti od dejavnosti njegove nadaljnje uporabe in da je narava dejavnosti nakupa nujno odvisna od tega, ali je narava nadaljnje uporabe gospodarska (glej sodbo z dne 11. julija 2006 v zadevi FENIN proti Komisiji, C-205/03 P, ZOdl., str. I-6295, točka 26). Sodišče prve stopnje je v tem primeru upravičeno ugotovilo, da je zaradi negospodarske narave dejavnosti tehnične standardizacije tudi nakup prototipov v okviru te standardizacije negospodarske narave.

103 Drugič, v izpodbijani sodbi je bila tudi upravičeno zavrnjena trditev pritožnice, da tega sklepanja ni mogoče prenesti na ta primer. To sklepanje se namreč lahko uporablja za druge dejavnosti, ki niso socialne in ne temeljijo na solidarnosti, saj ta elementa nista pogoj za negospodarsko naravo dejavnosti, temveč zgolj podatka, ki jih je po potrebi treba upoštevati za opredelitev dejavnosti v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 69 in 70 te sodbe.

104 Iz tega izhaja, da je treba ta pritožbeni razlog zavrniti.

d) Pritožbeni razlog: kršitev obveznosti zagotovitve ustrezne obrazložitve

105 Družba Selex kritizira izpodbijano sodbo, ker v točkah od 59 do 62 ni dovolj obrazložena glede določitve trga standardizacije. Opaža, da Sodišče prve stopnje kljub obstoju opredelitve zadevnega trga, ki jo je družba Selex predlagala in je Komisija v sporni odločbi ni izpodbijala, te opredelitve ni upoštevalo, ne da bi navedlo trditve v utemeljitev svoje drugačne presoje in se sklicevalo na tehnične in pravne vidike, ki sta jih navedli stranki.

106 Glede tega je treba poudariti, da Komisija v nasprotju z navedbami družbe Selex v sporni odločbi ni odločila, katera opredelitev trga naj bi bila upoštevna, temveč je menila, kot je nato tudi trdila pred Sodiščem prve stopnje, da dejavnost tehnične standardizacije ni bila gospodarska. Ker je Sodišče prve stopnje ugotovilo enako, je v točkah od 59 do 62 izpodbijane sodbe navedlo preudarke, zaradi katerih je menilo, da gre pri dejavnosti tehnične standardizacije za ponujanje blaga ali storitev na določenem trgu.

107 Sodišče prve stopnje je tako lahko – ne da bi bilo treba povzeti vse tehnične vidike in trditve, ki so jih navedle stranke – dovolj obrazložilo svojo ugotovitev, s čimer je omogočilo strankam, da se seznanijo z razlogi zanjo, in Sodišču, da izvaja nadzor, iz česar izhaja, da je treba ta pritožbeni razlog zavrniti.

3. Pritožbeni razlogi v zvezi z uporabo člena 82 ES za dejavnost raziskav in razvoja

108 Družba Selex glede dejavnosti raziskav in razvoja v utemeljitev svoje pritožbe navaja tri pritožbene razloge, ki se nanašajo na izkrivljanje vsebine sporne odločbe, opredelitev pojma gospodarske dejavnosti, ki je v nasprotju s pojmom, ki izhaja iz sodne prakse Skupnosti, ter popačenje in izkrivljanje njenih dokazov glede gospodarske narave upravljanja pravic intelektualne lastnine.

a) Pritožbeni razlog: izkrivljanje vsebine sporne odločbe

109 Družba Selex s tem pritožbenim razlogom navaja, da je z izpodbijano sodbo očitno izkrivljana vsebina sporne odločbe v delu, v katerem je navedeno, da v navedeni odločbi ni podlage za trditev, da Komisija ni izpodbijala gospodarske narave dejavnosti nakupa prototipov in upravljanja pravic intelektualne lastnine, saj naj bi bilo že iz njenega besedila razvidno, da ni Komisija tega nikoli izpodbijala, temveč je izpodbijala zgolj obstoj zlorabe prevladujočega položaja. Tako naj bi Sodišče prve stopnje sporni odločbi pripisalo vsebino, ki ni njena, in nadomestilo svojo obrazložitev s tisto iz navedene odločbe.

110 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da ta pritožbeni razlog ni utemeljen, saj je Komisija v točkah 28 in 29 sporne odločbe izrecno navedla, da meni, da Eurocontrolove dejavnosti, ki so predmet pritožbe, niso gospodarske. Ta ugotovitev je razvidna tudi iz točke 32 sporne odločbe v zvezi z upravljanjem pravic intelektualne lastnine.

111 Tudi če bi se ta pritožbeni razlog dejansko nanašal na pomanjkljivo obrazložitev sporne odločbe, kot opaža Komisija, bi bil nedopusten, saj je bil prvič naveden na stopnji pritožbe.

112 Ta pritožbeni razlog je treba zato zavreči.

b) Pritožbeni razlog: opredelitev pojma gospodarske dejavnosti, ki je v nasprotju s pojmom, ki izhaja iz sodne prakse Skupnosti

113 Družba Selex s tem pritožbenim razlogom najprej izpodbija navedbe iz točke 76 izpodbijane sodbe, da je nakup prototipov dejavnost, ki je podrejena njihovemu razvoju, ki ga izvajajo tretje osebe. Poudarja, da je zadevna dejavnost res dejavnost nakupa prototipov, ki je nadrejena opredelitvi tehničnih specifikacij, in torej ni pomembno, da prototipe razvijajo tretje osebe.

114 Glede tega je treba ugotoviti, da Sodišče prve stopnje ni zaradi tega preudarka presodilo, da Komisija ni storila očitne napake pri presoji s tem, da je menila, da dejavnost raziskav in razvoja, ki jo financira Eurocontrol, ni gospodarska in da se zanjo ne uporabljajo pravila konkurence. Iz točke 75 izpodbijane sodbe je namreč razvidno, da je Sodišče prve stopnje menilo, da zaradi nakupa prototipov v okviru te dejavnosti in temu ustreznega upravljanja pravic intelektualne lastnine ta dejavnost ni mogla biti gospodarska, saj navedeni nakup ni vključeval ponudbe blaga ali storitev na določenem trgu. Poleg tega pri taki analizi zaradi razlogov iz točke 102 te sodbe pravo ni bilo napačno uporabljeno.

115 Družba Selex nato kritizira izpodbijano sodbo, ker je v njeni točki 77 navedeno, da nakup pravic intelektualne lastnine ni namenjen gospodarski rabi in se licence podeljujejo brezplačno. Te ugotovitve naj bi bile, če se štejejo za resnične, v nasprotju s sodno prakso, v skladu s katero dejstvo, da neki subjekt ne sledi pridobitnemu cilju, ni upoštevno za njegovo opredelitev kot podjetje.

116 V nasprotju s temi trditvami iz sodne prakse izhaja, da je neobstoj pridobitnega cilja merilo, ki se upošteva pri presoji, ali je dejavnost gospodarska, vendar ne zadostuje (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 16. novembra 1995 v zadevi Fédération française des sociétés d'assurance in drugi, C-244/94, Recueil, str. I-4013, točka 21; z dne 21. septembra 1999 v zadevi Albany, C-67/96, Recueil, str. I-5751, točka 85, in z dne 23. marca 2006 v zadevi Enirisorse, C-237/04, ZOdl., str. I-2843, točka 31).

117 Sodišče prve stopnje tako ni napačno uporabilo prava, ko je – potem ko je poudarilo, da je pri presoji gospodarske narave dejavnosti dejavnik neobstoja plačila zgolj eden od pokazateljev in kot tak ne more izključiti njene gospodarske narave – dejstvo, da je Eurocontrol brezplačno podeljeval licence prototipov, poleg drugih dokazov upoštevalo kot pokazatelj negospodarske narave dejavnosti upravljanja pravic intelektualne lastnine.

118 Končno je po mnenju družbe Selex trditev iz točke 77 izpodbijane sodbe – da je upravljanje pravic intelektualne lastnine podrejeno spodbujanju tehničnega razvoja, ki je del cilja v splošnem interesu Eurocontrolove naloge in ki se ne želi doseči zaradi lastnega interesa organizacije, ki bi ga bilo mogoče ločiti od navedenega cilja – v nasprotju s sodno prakso, zaradi česar je gospodarska narava dejavnosti izključena. Družba Selex trdi, prvič, s tem, da se sklicuje na zgoraj navedeno sodbo Enirisorse, da je že bilo razsojeno, da je naloga razvoja novih tehnologij lahko gospodarske narave, in, drugič, s tem, da se sklicuje na to sodbo in sodbo z dne 25. oktobra 2001 v zadevi Ambulanz Glöckner (C-475/99, Recueil, str. I-8089, točka 21), da zaradi okoliščine, da je subjekt nosilec obveznosti javne službe, ne more biti izključeno, da bi se zadevna dejavnost obravnavala kot gospodarska.

119 Glede tega je treba upoštevati, da zaradi izpodbijanih preudarkov izpodbijane sodbe nikakor ni izključeno, da bi bila dejavnost tehnološkega razvoja lahko gospodarska, niti ni izključeno, da bi nosilec obveznosti javne službe lahko izvajal tako dejavnost. Sodišče prve stopnje je zgolj presodilo dejavnike v tem primeru in, ne da bi napačno uporabilo pravo ali odločilo v nasprotju s sodno prakso, na podlagi tega, da je dejavnost upravljanja pravic intelektualne lastnine brezplačna in da je namen Eurocontrolove

naloge – h kateri navedena dejavnost spada in je podrejena dejavnosti spodbujanja tehničnega razvoja – izključno v splošnem interesu, ugotovilo, da navedena dejavnost ni gospodarska.

120 Ker nobena od navedenih trditev ni utemeljena, je treba zavrniti tudi ta pritožbeni razlog.

c) Pritožbeni razlog: popačenje in izkrivljanje dokazov pritožnice glede gospodarske narave upravljanja pravic intelektualne lastnine

121 Družba Selex s tem pritožbenim razlogom Sodišču prve stopnje očita, da je v točki 79 izpodbijane sodbe popačilo njene navedbe, ki jih je glede Eurocontrolovih plačil podala na obravnavi, ko je navedlo, da te navedbe temeljijo na Eurocontrolovem notranjem dokumentu z dne 23. aprila 1997, naslovljenem „ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy“ (Pravice intelektualne lastnine in industrijske politike v okviru sistema ARTAS), njihov namen pa je prikazati, da Eurocontrol prejema plačilo za upravljanje licenc. Dejansko naj bi ta dokument v svoji tožbi navedla zgolj zato, da bi opozorila na raznolikost vlog, ki jih ima Eurocontrol, ter na protislovje med sistemom upravljanja pravic intelektualne lastnine, ki ga je uvedel Eurocontrol, in vsebino navedenega dokumenta. Nasprotno pa naj bi se na obravnavi sklicevala na zadnjo javno različico tega dokumenta z naslovom „ARTAS Industrial Policy“ (Industrijska politika ARTAS) samo zato, da bi poudarila, da je gospodarska narava zadevne dejavnosti postala očitna. Sodišče prve stopnje naj bi tožbi tako pripisalo vsebino, ki je ni imela.

122 Glede tega zadostuje opomba, da čeprav je Sodišče prve stopnje razumelo, da je trditev pritožnice, da licence, ki jih je podelil Eurocontrol, niso bile brezplačne, temeljila na dokumentu, navedenem v tožbi, in ne na tistem, ki je bil prvič omenjen na obravnavi, to nikakor ne povzroča dvoma o presoji o brezplačnosti navedenih licenc, ki jo je opravilo, niti o ugotovitvi, ki jo je sprejelo na podlagi preučitve vseh dokazov v zvezi z dejavnostjo raziskav in razvoja.

123 Ta tožbeni razlog je treba zato zavrniti.

124 Na podlagi vsega navedenega je treba pritožbo zavrniti.

V – Stroški

125 V skladu s členom 69(2) Poslovnika, ki velja za pritožbeni postopek na podlagi člena 118 tega poslovnika, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Družba Selex s pritožbo ni uspela, zato se ji poleg njenih stroškov v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov, ki jih je priglasila Komisija.

126 V skladu s členom 69(3) navedenega poslovnika, ki se uporablja tudi za pritožbeni postopek, lahko Sodišče odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške, če vsaka stranka uspe samo deloma. Sodišče je v tem primeru odločilo, da družba Selex nosi polovico stroškov, ki jih je priglasil Eurocontrol, ki torej nosi polovico lastnih stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Družba SELEX Sistemi Integrati SpA nosi svoje stroške ter plača stroške, ki jih je priglasila Komisija Evropskih skupnosti, in polovico stroškov, ki jih je priglasila Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol).

3. Evropska organizacija za varnost zračne plovbe nosi polovico stroškov, ki jih je priglasila.

Podpisi